Bertils gårdshistorik

Vallarum 15:2 Kovringagåren

Lite gårdshistorik för delar av Vallarum 15 från Laga skifte 1834 och framåt

Den ursprungliga byn Vallarum bestod av 15 gårdar med flera delägare i varje. Dessa 15 gårdar låg både väster om, söder om och öster om den nuvarande Rydala gård.

Mer om Vallarums tidigare historia kan läsas i Frenningeböckerna. 15 är känd för att ha nära relation med den tyska ätten Zahpf. Om ätten Zahpf går att läs i första och sista Frenningeboken.

Vallarum 15 låg ett par hundra meter sydväst om Rydala. Ungefär på åkerhörnet där nuvarande Vallarumsvägen och Långarödsvägen möts. Det var självägande bönder på Vallarum 15, s.k. skattebönder.

Gårdshistorik för delar av Vallarum 15 från laga skifte 1834 i Vallarum och framåt.

År 1818 fanns följande 2 ägarfamiljer skrivna på Vallarum 15.

Familj nr 1:

Christopher Johansson f. 1762-05-18 i Wallarum.

Hustrun Kjersti f. 1773-01-13 i Wallarum

Son Johan 1793-10-02 i Wallarum

” Per 1798-01-03. ”

Dotter Mätta 1800-02-12. ”

” Lena? 1802-07-23. ”

” Ingar? 1805-04-05. ”

” Kjersti 1808-12-08 ”

Son Ola 1811-0-23. ”

” Nils 1814-01-02 ”

Gården brukad av Anders Christiansson på nr 14 i Wallarum.

Familj nr 2:

Johan Christiansson f. 1792-10-08 Wallarum.

Moder: Lena 1756-01-01. ”

Johan Christiansson f. 1792-10-08 gifter sig den 1819-12-26 med pigan Karna Pehrsdotter från Vallarum.

Källor till Familj 1 och 2 ovan: Arkiv Digital Fränninge (M) C1:2 sid. 139 och

Fränninge A1:1. Sid 122,123.

Laga skifte genomfördes 1834 i Vallarum, dvs då fastställdes de helt nya gränserna för alla fastighetsägare i byn. Ofta fanns mer än en ägare till samma gård. De ägde, genom framförallt arv, olika stora delar av gården med dess tillgångar i form av hus, åker, ängsmarker och delaktighet i byns gemensamma skogs och betesmarker. Åker- och ängslotterna var uppsplittrade på ett otal olika platser i byn. Gårdarna låg alla nära varandra i Vallarums gamla by. Den odlade marken närmast gårdarna med en del ängsmarker insprängda. Lite längre bort merparten av ängslotterna, som höggs för vinterfoder och längst ut den gemensamma betesmarken och skogen.

Nästa husförhörslängd i kyrkoarkivet heter Fränninge A1:2 sid 311-313. (Arkiv Digital) Den berör åren 1836 – 39. Då pågår för fullt utflyttningen av de gårdar, som inte fick s.k. kvarboenderätt. Bland de gårdar som fick utflyttningsskyldighet var bl.a. Vallarum 15.

De fick riva sina hus och ta tillvara användbart byggnadsmaterial, mestadels korsvirke, fönster, dörrar, lera, halm och grundstenar.

Det fanns 1834 vid skiftet 3 delägare till Vallarum 15.

Förutom sina egna nya, sammanhängande ägor, så fick de 3 delägarna i nr 15 även ett område ca 10 ha, som de skulle äga och förvalta gemensamt. Området är **beläget södra delen av Flintvägen och öster om Syremöllevägen, nästan längst i nordost i Vallarum**. Denna gemensamma fastighet delades snart upp, så att respektive delägare fick sitt eget område och såldes sen efterhand som efterfrågan på en aldrig så liten bit mark blev allt större pga befolkningsökningen under hela 1800-talet

De 3 delägarna vid Laga skifte 1834 var dels Anders Christiansson arvingar. Anders Christiansson ägde även delar av Vallarum 14. Han dog 1830. Vid skiftet 1834 tilldelades hans tre omyndiga barn en fastighet **Vallarum 15:4**, som de omedelbart fick delad i var sin tredjedel (senare på 1950-talet framförallt Stig Erikssons, Skönberga). Jag lämnar denna fastighets historia därhän och koncentrerar mig på de två andra delägarna vid skiftet.

Dessa två fastigheter blev **Vallarum 15:2** och **Vallarum 15:3.**

Vallarum 15:2, 1/16 dels mantal, fick tilldelat mark längst i nordväst. I fastighetens nordvästra hörn, mitt i stengärdeskrysset, möts fyra byar, Vallarum, Hårderup, Starrarpsora och Puus. Vi kan nog utgå ifrån att dessa fyra bygränsstengärden är upplagda på 1830-talet eller något senare. Raka stengärden är upplagda efter skiftet, krokiga före.

Markerna sträckte sig österut fram till Bokebergs gräns. Alltså både den fastighet som jag brukar omnämna som Lundkvists och den s.k Kovringagårens marker. Var byggdes då den första gårdens byggnader? Utan att hitta bevis, så tror jag att Kovringagåren byggdes

först och hade utfartsväg enbart mot Bokeberg, vilket framgår av skifteskartan 1834. Alla fick uttagen väg från Vallarums by fram till den nya fastighetens gräns. Vägen norrut förbi Bokeberg mot Puus är en mycket gammal väg, som nog hölls i hyfsat skick eftersom det var Långarödsbornas förbindelse med Fränninge och vidare mot Färs härads tingställe i Sjöbo. Därför var det naturligast att anlägga tillfartsvägen till Vallarum 15:2 från Bokebergshållet och den finns ännu kvar.

Familjen som byggde upp denna gård, röjde mark och dränerade bestod av följande personer:

Johan Christiansson f. 1792-10-08 i Wallarum

Hustrun Karna Persdotter 1794-03-16. ”

Barn: Christian 1820-12-28. ”

Nils 1822-12-07

Kersti 1825-02-16

Per 1827-08-27

Anna 1829-12-13

Elna 1836-04-25

Åren från skiftet 1834 fram till 1854 var säkerligen fyllda av arbete för hela familjen med att bygga och förbättra Kovringagårens byggnader och röja mer och mer odlingsbar mark. Eftersom gården ligger högt, så var nog inte dräneringsdiken prioriterade där och då.

Alla barnen bodde hemma fram till 1842 och även ett par år runt 1845.

Christian tog 1846 drängtjänst i Molleröd. Återkom från Vallarum 2 hem 1849.

Nils arbetar hemma några år, men tar 1850 drängtjänst på Starrarpslund hos sin syster, som nu är gift och tagit över gården tillsammans med Måns Olsson, äldste son till den tidigare ägaren.

Kersti flyttat till Starrarpslund 1849 och gifter sig där. Se ovan.

Pehr flyttar 1842 till drängplats i Frenninge 26, men kommer hem igen 1844. För att åter ge sig av 1848 till Starrarp 4. Pehr var även dräng i Vallarum 9 och där gifter han sig med Ingar Jönsdotter från Frenninge. De övertog 1852 Starrarp 6. Oklart vilken denna gård är idag, men familjen flyttar till Östraby socken 1859, då Pehrs lillasyster med familj övertar gården. Se nedan.

Anna flyttar 1855 till Starrarp 3, numera Lena o Sven Åkerbloms gård Lindesnäs och gifter sig den 14 juli med arrendatorn på gården, Pehr Larsson. Anna dör dock den 3 maj1856, troligen i samband med barnsäng.

Elna blir 1853 piga hos sin storasyster Kersti på Starrarpslund.1856 flyttar Elna hem igen, men kom tillbaka till Starrarpslund 1858. Hon gifter sig den 29 oktober samma år med drängen på Starrarpslund Jöns Mårtensson från Rönås. De båda får en dotter samma år den 14 december, medan de bor på Starrarpslund. Sen övertar de Starrarp nr 6 år 1859. Det är brodern Pehrs gård de övertar, medan Pehr med familj flyttar till Östraby socken samma år. Elna och Jöns får 6 döttrar på Starrarp 6 fram till 1877 då familjen flyttar till Frenninge 29.

Eftersom de två äldsta sönerna på Kovringagåren ville överta gården, blev lösningen att, precis som på många andra gårdar, fastigheten delades i två delar. Lantmätare tillkallades 1854 och med utgångspunkt från skifteskartan delades hela arealen i två likvärdiga delar. Så kom Lundkvists gård till. Så samma familj byggde alltså även upp denna gård. Den fick beteckningen **Vallarum 15:10** och den kvarvarande fick nytt nr med beteckningen **Vallarum 15:11**, av mig kallad Kovringagåren.

1855 framgår av husförhörslängd Fränninge A1:10 sid 163, att **Johan** och **Karna** bor kvar på Kovringagåren, men att sonen **Christian Johansson** nu står som åbo=ägare, men han hittar ingen att gifta sig med. 1859 kallas han dräng istället för åbo på sin och föräldrarnas Kovringagår. 1857 har nämligen en ny familj tagit över driften av Kovringagåren. Det är **Jöns Nilsson och Karna Jönsdotter.** Jöns är Johans syster Eljenas son och därmed kusin med Christian Johansson, som är den som borde ha drivit gården vidare.

1861 flyttar Christian ifrån föräldrahemmet till Vallarum 5 där han stannar som dräng ända till 1874 och återvänder sen till Vallarum 15, men då Seftеställed, som dräng.

Kvar i Kovringagåren bor hans åldrande föräldrarna troligen på någon sorts undantagskontrakt.

1865 säljs också Kovringagårens ca 2 ha stora del av den ursprungligen gemensamma fastigheten längst in på Flintvägen, sista huset.

1866 köper Arrendatorn Jöns Nilsson och Karna Jönsdotter Kovringagåren. Deras två äldsta barn är födda i Ö. Sallerups socken, varifrån de kom till Kovringagåren. Jöns och Karnas tredje barn Elna är alla Åkerblomars stammoder, eftersom hennes blivande man hade tagit namnet Åkerblom.

Det blir egentligen bara två familjer på Kovringagåren, för 1905 köps gården av grannens son Anders Johansson, vars föräldrar äger den gård jag brukar kalla Hasses. Kanske bor Anders själv några år på Kovringagåren. 1909 Gifter han sig med Nelly Edith Nilsson. Kanske bor de på Kovringagåren fram till1913, men inte längre, för då dör båda hans föräldrar på Hasses gård med kort mellanrum och Anders o Nelly övertar även Hasses.

Därmed är gårdarna sammanslagna och det är oklart om någon bott på Kovringagåren sen dess. Ännu finns stenväggar kvar från stallängan och en hög av den raserade bakugnen. Kovringagårens historia är kort, 1834-1905, men i de två familjerna fick sammantaget 13 barn växa upp!

Tyvärr har inga efterforskningar hittills givit svar på varför gården kallas Kovringagåren.

Se vidare ägarförteckningen på Vallarum 15:11, Kovringagåren på Frenningeboken.se. Klicka där på respektive ägare, så får ni lite familjehistorik.

8 febr. 2026 Bertil Persson

Källor: Frenningeboken.se och kyrkoarkiv för motsvarande tid och plats.